

Stærkt samarbejds-KANON omkring skolen ved Sundet



Gode overgange fra institution til KKFO og fra KKFO til skolen

Kanonen er udarbejdet i Stærkt Samarbejdsgruppen omkring Skolen ved Sundet i begyndelsen af 2023. Målet med en fælles kanon er, at vi sammen skal skabe bro mellem dagtilbud, KKFO og skole for vores fælles børn. Børnene skal opleve genkendelighed og dermed føle en øget tryghed i overgangene. Dette gør vi helt konkret ved at vi synger sange, laver rim og remser og læser i børnehaven og det gentages ved opstart i KKFOén og efterfølgende også ved opstart i børnehaveklassen.

På sigt vil vi udvide vores Stærkt Samarbejdskanon, til også at indeholde fælles lege. Men kun HVIS det giver mening i et børneperspektiv.

EVA fremhæver hvordan brug af artefakter og gentagelse af aktiviteter, kan være med til at skabe en tryk og god overgang fra børnehaven til skolen.¹

Derfor er formålet med denne kanon, at skabe tryghed for børnene i overgangene mellem vuggestue og børnehaven, samt børnehave og skole, ved at skabe genkendelighed med forskellige sprogstimulerende aktiviteter.

Nedenstående sange, rim & remser og historie er valgt ud som fælles kanon 2023

Sang

Langt de fleste børn kan lide at synge og bevæge sig i rytmen til sange og musik, hvilket giver dem en kropslig fornemmelse af sprog. Det styrker det sociale samvær at synge, skråle eller hviske sammen og det er motiverende for børns auditive opmærksomhed, altså læring af lyde og sprog.

Derfor synger vi disse sange med børnene der skal i KKFO og i Børnehaveklasse:

- **Hoved, skulder, knæ og tå**
- **Mariehønen Evigglad**

Rim og remser

Et af fokuspunkterne i Sprogpakken, er samtaler i hverdagen og vigtigheden i at lege med sproget i hverdagen.ⁱⁱ En oplagt måde at gøre dette er med rim og remser.ⁱⁱⁱ Rim og remser er desuden gode til at stimulere fonologisk opmærksomhed, intonation og sætningsmelodi.

Derfor laver vi disse rim og remser med børnene der skal i KKFO og i Børnehaveklasse:

- **Oppe i gardinerne**
- **Hvem er det der banker?**

Bøger

I dialogisk læsning skabes sproglig interaktion mellem den voksne og barnet under læsningen. Ved at engagere barnet sprogligt under læsningen bliver barnet udfordret kognitivt, hvilket er med til at udvikle barnets sproglige færdigheder og stimulerer abstrakt tænkning. Dialogisk læsning kan anvendes målrettet til at understøtte specifikke kompetencer som at øge (det ekspressive og receptive) ordforråd og narrative kompetencer, ligesom den dialogiske læsning kan anvendes mere generelt som udgangspunkt for gode samtaler.^{iv}

Nedenfor er sange, rim og remser og historien i fuld ordlyd incl. beskrivelser af hvordan der konkret kan arbejdes med disse

Det er vigtigt at pointere, at der udelukkende er en forventning om at alle synger, leger eller laver rim og remserne – og ikke at der arbejdes ekstra meget med alle niveauer. Det er udelukkende til inspiration.

Sange

Hoved, skulder, knæ og tå

Melodi eks: <https://www.youtube.com/watch?v=IVVrPIInnI4>

Beskrivelse

Mens der synges rører man med hænderne på de kropsdele, er benævnes. For at udvikle sangen kan flere kropsdele inddrages (også indvendige).

Sprog

Teksten har fokus på benævnelse af kropsdele og dermed substantiver. Sangen er god til de helt mindste i den ovenstående form, men kan nemt udvikles, som børnene bliver ældre.

Desuden findes sangen på mange sprog^v, så der er mulighed for at synge den på flere børns modersmål og skabe en fælles børnekultur på tværs af sproget.

Eks:

Engelsk: head shoulders knees and toes – eks:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZanHgPprl-0>

Kinesisk: 头和肩膀 - eks: <https://www.youtube.com/watch?v=g3D0Bd0Fwxo>

Arabisk – eks: https://www.youtube.com/watch?v=UIcOrc_Hf6I

Mens der synges rører man med hænderne på de kropsdele, der benævnes. For at udvikle sangen kan flere kropsdele inddrages (også indvendige).



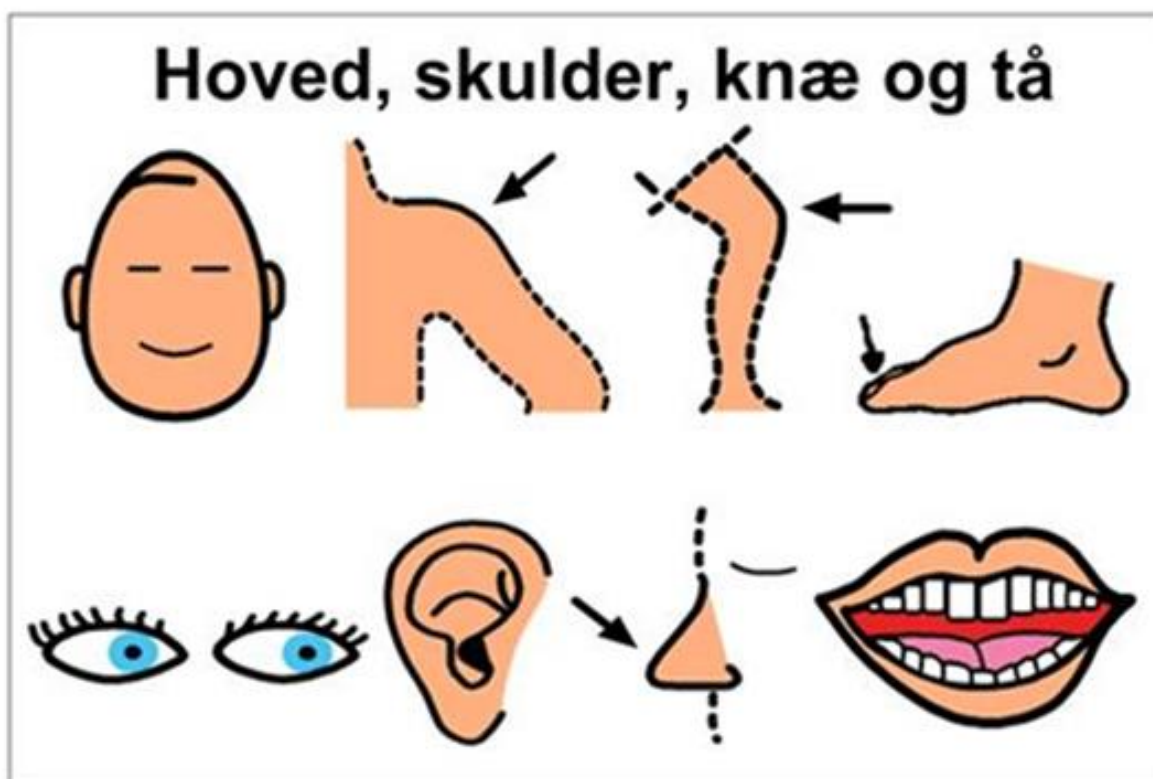
Tekst:

Hoved, skulder, knæ og tå

Hoved, skulder, knæ og tå.

Øjne, ører, næse og mund

Hoved, skulder, knæ og tå, knæ og tå.



Mariehønen Evigglad

Sprog

Det er oplagt at inddrage børnene, når der skal bankes på sneglehuset og råbes ”kom ind”

Desuden lægger sangen op til tematisk sprogarbejde og faglig dialog om snegle og mariehøns. Til børnehaven kan man fx inddrage bogen ”Flugten fra Sneglefarmen”^{vi} og til skolen evt. mere fakta-orienterede materialer^{vii}.

I det tematiske sprogarbejde sætter kun fantasien grænser, så der kan males mariehøns på sten eller papir, laves stop-motion musikvideoer eller rabarbergrød, samtidig med at der tales om udseende, levesteder, føde og formering.

Melodi eks: <https://www.youtube.com/watch?v=wny4w7gleOw>



Komponist: Hansen, Henning

Tekst: Rasmussen, Halfdan

Mariehønen Evigglad
gik tur på et rabarberblad
og mødte Søren Snegl, der lå
og sov med sneglehuset på.

Da blev det regn og tordenvejr,
og Evigglad fik våde tæer
så derfor slog hun bankeslag
på sneglehusets lille tag.

Og sneglen råbte højt: "Kom ind"

i læ for torden, regn og vind
her er lidt snævert som du ser,
men der er lunt og tørvejr her.

Så sad de begge to og lo
i Søren's lille sneglebo
og hvis jeg ikke tager fejl
bli'r Evigglad til Madam Snegl.

Unger fik de masser af
det kan man se en forårsdag
De flyver op mod himlen blå
med sneglehus og prikker på.

Og de fik mange søde små,
Sneglebørn med prikker på,
Og de kravled' op og op,
Til sneglehusets lille top.

Rim og remser

Et af fokuspunkterne i Sprogpakken, er samtaler i hverdagen og vigtigheden i at lege med sproget i hverdagen.^{viii} Et oplagt måde at gøre dette er med rim og remser.^{ix} Rim og remser er desuden gode til at stimulere fonologisk opmærksomhed, intonation og trykfordeling, som vi også kalder for sætningsmelodi.

Oppe i gardinerne

Remse

Oppe i gardinerne

Hænger appelsinerne

Mændene og konerne

Spiser af citronerne

Bevægelse

Stræk armene opad og peg med fingrene

Åben og luk hænderne, mens de fortsatte er strakte

Hænderne flad ned foran brystet og hænderne i
hofterne med et lille svaj-

Bid af luft-citron i hånden – lav surt ansigt

Sprog

Til de yngre er remsen er god til dialog vedrørende ental og flertal.

Til de ældre børn kan der desuden tales om det abstrakte budskab – at have noget til skue, mens man i virkeligheden nøjes.

Hvem er det der banker?

Remse

Bevægelse

Hvem er det der banker?

Det er Peter Anker

Hvem er det der lukker op?

Det er Peter Sukkertop

Bank med hånden eller et rasleæg i bordet/gulvet

Bank med hånden eller et rasleæg i bordet/gulvet

Bank med hånden eller et rasleæg i bordet/gulvet – når der bliver sagt ”op”, tager man hånden op i luften

Ryst hånden/rasleægget langsomt ned mod bordet/gulvet.

Variations- og udviklingsmuligheder

- Find selv på andre bevægelser til remsen
- Find selv på flere rim, fx:
Hvem er det der kommer ind, det er Peter Slikkepind/pølseskind.
Hvem er det der kommer ud, det er Peter vaskeklud.

Hvem er det der tager et bad, det er Peter Pølsemad etc.

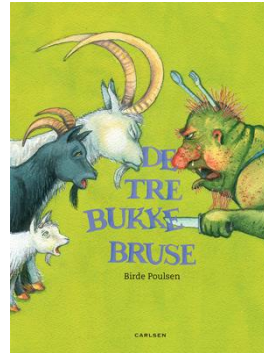
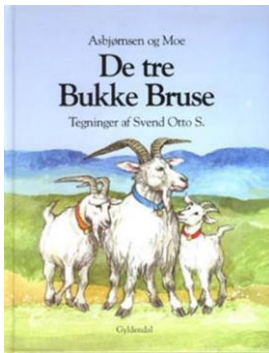
- Byt ”Peter” ud med børnenes navne, fx:
Hvem er det der banker, det er Anna Anker

Sprog

Remsen har en meget konsekvent rytme og er god til at øve taletempo. Desuden kan tilføjelsen af nye rim stimulere fonologisk opmærksomhed.

”De tre bukkebruse”

Et norsk folkeeventyr som Peter Christen Asbjørnsen fik fortalt af Anders Lysgaard i 1842. Eventyret blev første gang gengivet på skrift i *Norske Folkeeventyr* (1843). Der findes uendelige mange udgaver af denne.



Sprog

Da bogen er et gammelt folkeeventyr er der mange gentagelser både i handlinger og ord, hvilket gør fortællingen nemmere for børnene at huske og deltage i. Der er flere gamle ord, som lægger op til forklaringer, beskrivelser og dialog om synonymer, altså om der et mere moderne ord, som børnene måske kender i forvejen for fx sæter.

De tre bukkebruse, og deres forskellige måder at gå på, giver desuden grundlag til at tale om størrelsesforhold og verber.

Den voksne kan guide de små ”over broen”, mens man med de større børn kan have mere abstrakte samtaler om, hvem der er god og ond i fortælling. Trolden skal vel også have noget at spise engang imellem.

Tekst:

Historien om De Tre Bukke Bruse

Der var engang tre gedebukke, som alle hed Bukke Bruse:
Lille Bukke Bruse, mellemste Bukke Bruse og store Bukke Bruse.

De var meget sultne og ville over til noget dejligt grønt græs for at spise sig tykke og fede. Men for at komme over til det dejlige græs, måtte de gå over en bro. Og under broen boede en grim og farlig trold. Trolden havde øjne så store som tallerkner og en næse så lang som et riveskaft.

Den Lille Bukke Bruse gik først af sted over broen – trip, trip, trip, trip, trip...

Da trolden hørte den lille Bukke Bruse, råbte den: ”*Hvem er det, der tripper på min bro?*”

”*Det er bare mig, den lille Bukke Bruse.*” Den var så fin i mælet og talte med en lillebitte stemme.

”*Nu kommer jeg og æder dig,*” sagde trolden.

”Uha, nej! Jeg er så lille og tynd. Vent til den mellemste Bukke Bruse kommer, han er meget større,” sagde lille Bukke Bruse nervøst.

”Nå, så lad gå da,” sagde trolden.

Nu kom den mellemste Bukke Bruse over broen – trip, trap, trip, trap, ...

”Hvem er det, der tramper på min bro?”

”Det er bare mig, den mellemste Bukke Bruse.”

”Nu kommer jeg og æder dig,” råbte trolden.

”Uha, nej! Vent til den største Bukke Bruse kommer. Han er meget større og meget tykkere end mig,” sagde den mellemste Bukke Bruse.

”Nå, så lad gå da,” sagde trolden.

Nu gik den største Bukke Bruse over broen – tramp, tramp, tramp, tramp...

Nu var trolden sur og arrig og skreg *”Hvem er det der tramper på min bro?”*

”Det er mig, den store Bukke Bruse.” Den var så grov i mælet og talte meget højt.

”Nu kommer jeg og æder dig,” brølede trolden.

Den store Bukke Bruse brølede tilbage: *”Kom du bare. Jeg er ikke bange. Jeg har horn, og jeg kan stange! Jeg har to store kampesten og med dem kan jeg knuse både marv og ben”*

Så røg den på trolden og stak øjnene ud på ham, knuste både marv og ben og stangede ham ned i åen. Og trolden kom aldrig mere tilbage.

Sammen gik de tre Bukke Bruse videre og de blev så fede, så fede, at de næsten ikke orkede at gå hjem igen.

Og er fedtet ikke gået af dem, - ja så er de der endnu.

Snip snap snude, så er eventyret ude.



Tips til dialogisk læsning

Læs bogen selv, før du læser den med børnegruppen. Så ved du på forhånd, hvad du kan forvente, og hvordan bogen passer til børnenes alder.

Tal om bogens udseende, inden I læser den. Spørg, hvad børnenes forventninger er til bogen, og fortæl, hvem der har skrevet og illustreret den.

Første gang man læser bogen prøver man – så vidt muligt – at læse bogen højt uden afbrydelser. Dialogen omkring bogen foregår til slut.

Stil spørgsmål til teksten, når du har læst bogen. Det kan være: ”*Var der noget, du ikke forstod? Var der noget, der var uhyggeligt/sjovt/farligt/sørgeligt osv.?*”

Spørg ind til handlingen – fx sådan her til De tre bukke bruse:

- *Hvor skulle de tre bukke bruse hen?*
- *Hvad ville trolden gøre ved De tre bukke bruse?*
- *Hvad gjorde Den store bukke bruse ved trolden?*

Anden gang lægger den voksne op til dialog under læsningen ved fx at stille spørgsmål til teksten, illustrationerne eller enkelte ord og deres betydning.

Fokusordene: I enhver bog må man forvente, at der er ord, barnet ikke forstår. Det kan være gamle ord, som “sæter” i De tre bukkebruse. Det kan også være helt almindelige ord, som man gerne vil have, at barnet bliver i stand til at bruge, fx “gengæld” eller “især”. For hver bog kan man vælge en håndfuld ud, som man fokuserer på i sin dialogiske læsning. De vil med garanti sætte sig fast i barnets

sproglige bevidsthed. Man kan fx skrive dem på en liste og hænge den på opslagstavlen.

Tredje gang inddrager man børnene, beder dem genfortælle historien med deres egne ord, give deres mening til kende om bogen, og hvad de generelt tænker om bogen. Tanken er, at dialogen skal udfolde sig i en aktivitet. Det kan være, at man tegner en episode fra historien, at man leger noget fra historien eller opfører en scene fra bogen som et teaterstykke. På den måde får barnet historien ind under huden på en hel særlig måde, og man får talt om teksten, lukket op for fantasien og erfarer, hvad barnet har fået ud af historien.

Inspirationsmateriale:

ⁱⁱ <http://www.sprogpakken.dk/4dag/samtaler.php>

ⁱⁱⁱ <http://www.boernogunge.dk/internet/boernogunge.nsf/0/0DC4CAE1994D7DB7C1257A71003074A4>

^{iv} Sprogpakken: <http://www.sprogpakken.dk/4dag/dialogisk.php>

^v <https://www.languagelizard.com/Head-Shoulders-Knees-and-Toes-p/head.htm>

^{vi} Flugten fra sneglefarmen Af Trine Kjær Krogh, Helle Iben Bylander, Nynne Friis Refsgaard, Judith Annette

Sølvkjær: <http://dpf.dk/produkt/undervisning/flugten-sneglefarmen>

^{vii} <http://laerer.danske->

[dyr.dk/Sv%C3%A6r/undervisningsmaterialer/Forl%C3%B8b/7752/Tv%C3%A6rfagligt%20indskolingsforl%C3%B8b%20om%20snegle/](http://laerer.danske-dyr.dk/Sv%C3%A6r/undervisningsmaterialer/Forl%C3%B8b/7752/Tv%C3%A6rfagligt%20indskolingsforl%C3%B8b%20om%20snegle/)

^{viii} <http://www.sprogpakken.dk/4dag/samtaler.php>

^{ix} <http://www.boernogunge.dk/internet/boernogunge.nsf/0/0DC4CAE1994D7DB7C1257A71003074A4>